

Radošā rakstīšana

**Specializētā kursa programmas paraugs
vispārējai vidējai izglītībai**

Radošā rakstīšana

Specializētā kursa programmas paraugs vispārējai vidējai izglītībai

Programmas paraugs ir izstrādāts Eiropas Sociālā fonda projektā "Kompetenču pieeja mācību saturā" (turpmāk – Projekts).

Mācību satura izstrādi pirmsskolas, pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē Projektā vadīja **Dace Namsone** un **Zane Oliņa**.

Programmas paraugu izstrādāja **Zanda Gūtmane, Inese Lāčauniece, Lita Silova** un **Linda Zulmane**.

Programmas paraugu izvērtēja ārējie eksperti: mācību satura recenzente **Signe Ābola** un zinātniskais recenzents **Haralds Matulis**.

ISBN **978-9934-24-098-0**

Saturs

Ievads	4
Mērķis un uzdevumi	4
Mācību saturs	7
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	9
Ieteikumi mācību darba organizācijai	10
Mācību satura apguves norise	11
PIELIKUMI	16
1. pielikums. Rekomendētā papildu literatūra	16
2. pielikums. Snieguma līmeņu aprakstu paraugi	18

Ievads

Specializētā kursa “Radošā rakstīšana” programmas (turpmāk – programma) paraugs ir veidots, lai palīdzētu skolotājiem īstenot Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumos Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) noteiktos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus optimālajā un augstākajā līmenī kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā jomā un skolēnam sasniedzamos rezultātus augstākajā līmenī valodu mācību jomā (latviešu valoda).

Programmā iekļauti:

- kursa mērķis un uzdevumi;
- mācību saturs;
- mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni;
- ieteikumi mācību darba organizācijai;
- mācību satura apguves norise.

Programma veidota, paredzot, ka kursa apguvei vidējās izglītības pakāpē tiks atvēlētas 105 mācību stundas. Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Skolotāji var izmantot šo programmu vai arī izstrādāt savu programmu. Specializētā kursa pamatā ir radošās rakstīšanas vingrinājumu un radošas darbnīcas sistēma. Mācību satura apguvei izmantojamās ieteicamās literatūras un avotu uzskaitījums pievienots 1. pielikumā. Snieguma līmeņu aprakstu paraugi (jaunrades darbs; recenzija) pievienoti 2. pielikumā. Mācību satura apgūvē skolēns paplašinās un padziļinās iepriekš apgūtās zināšanas un prasmes. Kurša mācību satura apgūvē nav noteiktu priekšnosacījumu, tas paredzēts plašam interesentu lokam. Programmas skolotājs var būt ikviens latviešu valodas un literatūras skolotājs. Kurša apgūvē skolotāja vadībā paredzēta pakāpeniska virzība no lasīšanas un domāšanas par literatūru līdz patstāvīgiem radošiem eksperimentiem un sava literārā darba vai tā fragmenta rakstīšanai.

Mērķis un uzdevumi

Radošās rakstīšanas programmā skolēni apgūst divās mācību jomās – kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslu jomā (literatūra) un valodu jomā (latviešu valoda) – ietvertos sasniedzamos rezultātus. Specializētā kursa “Radošā rakstīšana” mērķis ir veicināt skolēna radošās un kritiskās domāšanas attīstību, rosinot izmantot savu radošo potenciālu literāro un dokumentālo žanru un starpžanru darbu, to fragmentu veidošanā, kā arī ikvienā darbībā un pašizpaušmē; paplašināt un padziļināt skolēna zināšanas un izpratni par kultūru un literatūru; apgūt specifiskas prasmes un zināšanas par tekstveides radošajām iespējām; radošā un eksperimentālā darbībā paplašināt tekstu radošas veidošanas pieredzi; veidot māksliniecisko pieredzi, īstenojot patstāvīgo projektu no ieceres līdz prezentācijai.

Specializētā kursa “Radošā rakstīšana” uzdevumi skolēnam ir:

- skolotāja vadībā un pašvadītas mācīšanās ceļā veikt radošās rakstīšanas vingrinājumus un piedalīties radošās rakstīšanas darbnīcās, virzoties no pašizpaušmes iespēju un paņēmieni apzināšanas un izpētes, un to praktiska lietojuma uz radošu pašizpaušmi literāru un dokumentālu tekstu vai to fragmentu formās;
- apgūt radošās rakstīšanas uzsākšanai nepieciešamo kontekstu, paplašinot literāros priekšstatus, zināšanas un kopējo intelektuālo redzesloku, ar iztēles attīstību veicinot empātijas padziļināšanos un dažādu emociju apzināšanos;
- apgūt un papildināt nepieciešamās zināšanas par literāra teksta mikroelementu, literāra un dokumentāla teksta veidošanas paņēmieniem un iespējām;
- izmantot mērķtiecīgu atbalstu un regulāru atgriezenisko saiti savas individuālās izaugsmes veicināšanai radošajā pašizpaušmē.

Sasniedzamie rezultāti izvēles kursā "Radošā rakstīšana"

	Optimālais apguves līmenis	Augstākais apguves līmenis
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā joma	3.10. Uzskatāmi un pārliecinoši prezentē savu radošo vai pētniecības darbu, izvēloties un pielāgojot uzstāšanās saturu, formu un izpildījumu situācijai un auditorijai, piedāvājot izsvērtu savu izvēļu/ apgalvojumu pamatojumu. Sadarbojas ar auditoriju, analizējot un diskutējot par sava darba rezultātu un pieņemot atšķirīgus viedokļus.	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Salīdzina dažādu kultūrvēsturisko periodu un reģionu kultūru un to raksturojošās pazīmes dažādos mākslas darbos (vizuālos, audiālos, muzikālos, literāros, skatuviskos, starpdisciplināros). Izmanto savu pieredzi, ar mākslas piemēriem skaidrojot dažādu kultūru atsauces laikmetīgajā mākslā. Novērtē un pieņem sev atšķirīgu viedokli zīmju un simbolu interpretācijā. 1.8. Radošā tekstā (dzejā, prozā, dramaturģijā) izmanto precīzus vārdus un frāzes, izklāstot detaļas un lietojot atbilstošu valodu, lai sniegtu pārliecinošu pieredzes, notikuma un tēla atveidi. Interpretē izmantotos vārdus un frāzes, atklājot tehnisko un radošo meistarību, analizē, kā vārdu izvēle ietekmē nozīmi un intonāciju, lai jaunrades darbos izmantotu iepazītās kultūras zīmes. 1.9. Radošajā tekstā izmanto dažādas tekstveides tehnikas, lai veidotu notikumu secību un radītu vienotu veselumu, kas veido konkrētu intonāciju un ved uz iznākumu/atrisinājumu. Rada raitu pieredzes vai notikuma attīstību, iepazīstinot ar stāstītāju un/vai tēliem, izmantojot aktuālu problēmu, situāciju vai novērojumu un piedāvājot vienu vai vairākus viedokļus par to. 1.10. Savā pētniecības tekstā par literāriem procesiem izmanto precīzu valodas stilu, struktūru, argumentāciju, izvēloties piemērotu interpretācijas metodi. 2.8. Komentē un analizē savu kultūras un mākslas pieredzi, formulē savas personības izaugsmē būtiskas ētiskas un estētiskas vērtības, saskata to atspoguļojumu vai ierosmi mākslā. 2.9. Izvērtē un analizē patstāvīgi paveikto radošas partnerības projektā, radošās rakstīšanas vai pētniecības darbā, diskutējot ar vienaudžiem par iegūto pieredzi un sev nozīmīgām vērtībām reālajā multikulturālajā vidē. 3.1. Īsteno radošā sadarbībā veidotu projektu (grupā) vai māksliniecisku jaundarbu (individuāli) izvēlētajā mākslas veidā, lai radītu jaunu māksliniecisku vērtību, kas pamatotu personisko attieksmi estētiskās un ētiskās kategorijās. Konstruē savai idejai atbilstošus risinājumus praktiskā darbībā. Prezentē radošā procesa rezultātu un gaitu. Reflektē par savu sniegumu. 3.2. Izmantojot noteiktam mākslas veidam piemērotas analīzes metodes, pētniecības darbā pēta un analizē mūsdienu artefaktus, kultūras mantojuma elementus, tradicionālās vērtības un to izpaušmes, prognozē sava pētījuma attīstības iespējas tālākā profesionālajā karjerā. 3.4. Mērķtiecīgi attīsta vērīgumu, dzīves un mākslas procesu rosinātas intelektuālas, ētiskas un estētiskas pašreakcijas, dokumentē jaunrades impulsus. Mākslinieciskās jaunrades procesā realizē sev aktuālu ideju izvēlētajā mākslas veidā, prognozējot un ar mākslas līdzekļiem piedāvājot un radot jaunus, provokatīvus risinājumus sabiedrībai aktuālām problēmām.

	Optimālais apguves līmenis	Augstākais apguves līmenis
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā joma		<p>3.8. Prezentējot, producējot vai publicējot savu vai grupas jaunrades darbu vai pētījumu, sadarbojas ar citiem grupas dalībniekiem, izsaka un uzklausa argumentētu, vērtējošu viedokli. Izmanto atbilstošā mākslas veida specifisko terminoloģiju un analīzes metodes citu snieguma kritiskai vērtēšanai, ievēro ētikas un tiesiskuma principus. Diskutē par snieguma māksliniecisko un individuālo vērtību, reflektē par savai profesionālajai karjerai noderīgo.</p> <p>4.1. Argumentēti diskutē par kultūras procesiem un mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem), izvērtējot sava laikmeta kultūras un mākslas vērtības, komunicē par tām sabiedrībā, novērtē to ietekmi uz politiskiem, reliģiskiem, ekonomiskiem un globāliem procesiem, kā arī citām dzīves jomām, t. sk. sociāli un politiski aktuālu jautājumu risināšanu.</p> <p>4.5. Argumentēti diskutē par laikmetīgās mākslas (vizuālās un audiovizuālās mākslas, mūzikas, literatūras, teātra mākslas un starpdisciplināras mākslas) nozīmi pilsoniskās līdzdalības veidošanā un mākslas produkta radīšanas mērķiem. Pamato ar piemēriem no savas pieredzes.</p>
Valodu mācību joma (latviešu valoda)		<p>1.3. Analizējot publicistiskos un literāros darbus, izsaka spriedumus, kā valoda pauž autora individualitāti, viņa lingvistisko repertuāru un kultūru pieredzi, attieksmi pret citu valodu un kultūru pārstāvjiem.</p> <p>2.1. Pēta valodas un literatūras jautājumu atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos, lai pēc noteiktiem kritērijiem izvērtētu informāciju un veidotu spriedumus par šo ziņu kvalitāti, aktualitāti un izmantojamību savu tekstu izveidei.</p> <p>3.1. Rada inovatīvus tekstus, izmantojot saziņas situācijai, teksta žanram un stilam vispiemērotākos valodas līdzekļus. Izvērtē, kurš konkrētā situācijā ir iedarbīgākais informācijas pasniegšanas veids un teksta žanrs, lai sasniegtu saziņas mērķi un ietekmētu adresātu. Prot sadarboties interaktīvās rakstīšanas situācijās digitālā vidē, attīstot dialogiskumu, kolektīvās rakstīšanas prasmi un prasmi sniegt atgriezenisko saiti, piekrītot rakstītajam, izsakot konstruktīvus ieteikumus vai iebildumus.</p> <p>3.4. Pēta un vērtē savu un citu personu runas stilu, izsaka argumentētus priekšlikumus, kā to pilnveidot. Secina, kā valodā izpaužas personas individualitāte un stila savdabība.</p>

Mācību saturs

Specializētā kursa mācību satura apguvē skolēns pilnveidos un dažādos savu individuālo stilu, secīgi iesaistoties radošās darbnīcas posmos. Mācību satura apguvē svarīgs izpētes posms: skolēna interešu un spēju izpēte, pašvērtējums, perspektīvas izpratne. Mācību satura apguvē skolēns jaunā un atšķirīgā kvalitātē paplašinās un padziļinās optimālajosursos Literatūra I un Latviešu valoda I iegūtās zināšanas un prasmes, tuvlasījumā apgūstot un izprotot dažādus tekstus (prioritāri – daiļliteratūra) kā noteiktu žanru daudzveidīgus paraugus. Iesaistoties radošās rakstīšanas eksperimentos, skolēns attīstīs pašvērtējuma iemaņas, kā arī gūs priekšstatu par virzošas un attīstošas vērtēšanas nozīmi sava patstāvīgā darba pilnveidē.

Specializētā kursa tematu apguvē paredzēti četru veidu plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti:

- ziņas – to apguve parāda skolēna zināšanu un izpratnes veidošanu par apgūstamo tematu, tās attiecas uz standarta plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem;
- prasmes – to apguvi skolēns demonstrē darbībā (piemēram, izpēta, diskutē, modelē, attēlo, raksta), kuru iespējams izmērīt;
- ieradumi – balstīti vērtībās, ko skolēns demonstrē darbībā; tos vērtē, novērojot skolēna darbību ilgākā laikposmā, īpaši situācijās, kuras ietver izvēles un patstāvīgas darbības iespējas;
- komplekss sasniedzamais rezultāts – sasniegšanu skolēns demonstrē intelektuālā un radošā darbībā, izmantojot iepriekšējā pieredzē apgūto par dažādiem daiļliteratūras žanriem (arī dokumentālās literatūras vai starpžanru piemēriem) un vēstījuma stiliem, formām jaunā, oriģinālā, patstāvīgi izvēlētā kontekstā (piemēram, “Veido savu oriģināltekstu vai tā fragmentu patstāvīgi izvēlētā žanrā un atbilstoši sev aktuālai, interesējošai tematikai”).

Mācību saturu, ievērojot sasniedzamos rezultātus un jomas specifisko saturu, ieteicams organizēt, respektējot skolotāja intereses un skolēnu dotības un mērķtiecīgi plānojot skolēnu spēju veicināšanu. Mācību satura plānojumā lietderīgi ir veidot saikni ar konkrētās mācību iestādes pieredzē esošajiem radošajiem individuālajiem vai kolektīvajiem projektiem (piemēram, literārais žurnāls, jaunrades darbu kopkrājums).

Radošās rakstīšanas mācību procesa plānošanā aicinām ievērot savstarpēji saskaņotu darbību un pakāpeniskuma principus.

1. posms – lasīt (iepazīt, izpētīt, izzināt).
2. posms – domāt (interpretēt, izteikties, diskutēt).
3. posms – rakstīt (attīstīt iecerī, veidot pirmuzmetumus, eksperimentēt (izvairoties no paškritikas un kritikas, brīvi un plūstoši), pārlasīt, patstāvīgi rediģēt).
4. posms – prezentēt (iepazīstināt ar savu darbu, uzklausi cita viedokli, ja nepieciešams – rediģēt, nonākt līdz gala rezultātam).

Šie secīgie darbības posmi ir uzskatāmi par vienotu darba organizēšanas pamatprincipu katrā no saturā ieteiktajiem tematiem. Mācību procesa rezultāts – skolēna veikto uzdevumu un patstāvīgo darbu kopa (radošais portfolio).

Saturā ieteicamie temati/ to apguves posmi	Pašizpaušmes iespēju un teksta mākslinieciskā veidojuma izpēte	Valodas lietojuma iespēju izpēte	Radošā rakstīšana
Radošās rakstīšanas vingrinājumi			
Jaunrades motivēšana, radošās domāšanas vingrinājumi	Sava individuālā radošās rakstīšanas procesa aktivizēšana: atbildes uz nestandarta jautājumiem; atšķirīgs skatījums uz parasto; radoša provokācija u. c. radošās domāšanas vingrinājumi.	Mutvārdu un rakstveida valodas analīze, sava valodas stila (idiolekts, reģiolekts, sociolekts) pašizpēte un iespēju izziņāšana: vingrinājumi, kas liek novērtēt valodas lietojumu, kas attīsta individuālo stilu un bagātina izteiksmi.	Radošo uzdevumu patstāvīgo piemēru apkopošana patstāvīgo darbu kopā. Rezultātu savstarpēja apspriešana, pašvērtējuma veidošana.
Dažādu vēstījuma stila un formu (dažādu kultūras laikmetu un literāru virzienu, individuālo stilu u. tml.) stilizācija, interpretācija	Noteikta vēstījuma stila vai formas tekstu (dažādu kultūras laikmetu un literāru virzienu, individuālo stilu piemēru) tuvlasījums, izpēte, interpretācija grupā vai individuāli.	Noteikta vēstījuma stila vai formas tekstu valodas līdzekļu izpēte, piemēru analīze.	Noteikta vēstījuma stila vai formas eksperimentāla piemēra rakstīšana un stilizēšana, savstarpēja vērtēšana, teksta pilnveidošana, korigēšana, radītā teksta prezentēšana (mutvārdos vai rakstos) grupā.
Radošās rakstīšanas darbnīcas			
Literāra teksta mikroelementi: apraksts, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, dialogs (u. c.)	Literāru tekstu mikroelementu (pēc izvēles – apraksts, frāze, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, dialogs u. c.) meklēšana un iepazīšana, interpretācija grupā vai individuāli.	Literāru tekstu mikroelementu (pēc izvēles – apraksts, frāze, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, dialogs u. c.) valodas iespēju analīze.	Patstāvīga literāra tekstu mikroelementa (pēc izvēles – apraksts, frāze, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, dialogs u. c.) veidošana.
Literārie žanri un starpžanri: dzejolis vai stāsts, vai literārā pasaka, vai miniatūra, vai novele, vai luga, vai dzejproza (u. c.)	Noteikta žanra literāro tekstu mērķtiecīgs tuvlasījums, interpretācija, rakstnieka izvēlēto māksliniecisko paņēmienu apzināšana.	Noteikta žanra literāro tekstu valodas izpēte (valodas individualizācija; valodas un izteiksmes līdzekļi; valodas līdzekļi atkarībā no mērķa un nolūka u. c.).	Noteikta žanra literārā teksta (vai tā fragmenta) idejas plānošana, rakstīšana, savstarpēja vērtēšana, teksta pilnveidošana, korigēšana, radītā teksta prezentēšana (mutvārdos vai rakstos) grupā.
Dokumentālie žanri un starpžanri: ceļojuma piezīmes, dienasgrāmata vai mākslinieciskā publicistika, vai atmiņas, vai esejas (u. c.)	Noteikta žanra literāro tekstu mērķtiecīgs tuvlasījums, interpretācija, rakstnieka izvēlēto māksliniecisko paņēmienu apzināšana.	Noteikta žanra literāro tekstu valodas izpēte (valodas individualizācija; valodas un izteiksmes līdzekļi; valodas līdzekļi atkarībā no mērķa un nolūka u. c.).	Noteikta žanra literārā teksta (vai tā fragmenta) idejas plānošana, rakstīšana, savstarpēja vērtēšana, teksta pilnveidošana, korigēšana, radītā teksta prezentēšana (mutvārdos vai rakstos) grupā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Vērtēšanas veidi:

- formatīvā vērtēšana, kas ir nepārtraukta ikdienas mācību procesa sastāvdaļa un nodrošina skolēnam un skolotājam atgriezenisko saiti par skolēna tā brīža sniegumu pret plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Formatīvo vērtēšanu īsteno
 - skolotājs, lai noteiktu skolēna mācīšanās vajadzības un sniegtu papildu atbalstu skolēnam, plānotu un uzlabotu mācīšanu;
 - skolēns, lai uzlabotu mācīšanos, patstāvīgi vērtētu savu un citu skolēnu sniegumu;
- diagnosticējošā vērtēšana, lai izvērtētu skolēna mācīšanās stiprās un vājās puses un noskaidrotu nepieciešamo atbalstu. Diagnosticējošo vērtēšanu īsteno skolotājs, lai noteiktu skolēna mācīšanās vajadzības un plānotu turpmāko mācīšanās procesu;
- summatīvā vērtēšana, to īsteno skolotājs, lai rezumētu skolēnu mācīšanās procesā (konkrētā temata noslēgumā) apgūto prasmju un zināšanu līmeni atbilstoši sasniedzamajiem rezultātiem.

Vērtēšanas aspekti/veidi	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas mērķi	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus, ievērojot, kādā līmenī (vispārējā vai optimālajā) skolēns apguvis sociālās un pilsoniskās mācību jomas sasniedzamos rezultātus mācību procesa plānošanai un pilnveidei, mācību uzdevumu izvēlei.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus atgriezeniskās saites sniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēna sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu. Veicināt skolēna mācību motivāciju, attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus mācību rezultāta novērtēšanai un dokumentēšanai.
Norises laiks mācību procesā un biežums	Ieteicams specializētā kursa apguves sākumā.	Veic mācību procesa laikā. Skolotājs to organizē pēc nepieciešamības.	Veic temata noslēgumā vai specializētā kursa noslēgumā.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācību posmā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti atbilstošajā apguves līmenī.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma laikā.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti temata vai kursa apguves noslēgumā.
Uzdevumu veidi	Uzdevuma veidu skolotājs izvēlas atbilstoši plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem.	Uzdevumi, kas attīstīs un pilnveidos komplekso sasniedzamo rezultātu īstenošanai nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.	Sniegumu demonstrē darbībā.
Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni. Mutiski, rakstiski, praktiski vai kombinēti. Darbs ar informācijas avotiem, diskusija, gadījumu analīze, pētījums, stratēģiju izstrāde, eseja, jaunrades darba idejas īstenošanas plāns.		
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtēšanas objektivitātes nodrošināšanai. Kritēriji palīdz skolēnam labāk saprast uzdevumus un pilnveidot pašvadītas mācīšanās prasmes. Tos izstrādā skolotājs atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam. Kritēriju izstrādē vēlams iesaistīt skolēnus.		
Vērtējuma izteikšanas veids un dokumentēšana	Vērtējumu izsaka, dokumentē un komunicē atbilstoši mērķauditorijai (skolēns, skolotājs, vecāks), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktos, ieskaitīts/neieskaitīts u. tml.	Vērtējumu izsaka 10 ballu skalā atbilstoši plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem.	

Ieteikumi mācību darba organizācijai

Lai sasniegtu specializētā kursa mērķi, iekļauti rekomendējoši norādījumi, kā organizēt tematisko virzību un procesa organizēšanas gaitu. Piedāvātais procentuālais ieteicamo tematu apguves dalījums ir programmas autoru ieteikums, lielāko izpēti un radošās rakstīšanas laiku grupējot par labu dažādu literāro žanru, starpžanru, dokumentālo žanru un literārā teksta mikroelementu aktualizācijai. Ir iespējami arī citi modeļi, kas izrietēs no konkrētā skolotāja paša pieredzes, iesaistoties, izmēģinot un gūstot radošās darbnīcas pieredzi, un no patstāvīgi noteiktajām prioritātēm saturā un darba formā, darba organizācijā.

Mācību darba organizācijā par optimālu jāuzskata dubultstundu darba sistēma, t. i., divas secīgas mācību stundas nedēļā. Atbilstoši skolas darba organizācijas plānošanas iespējām var organizēt arī intensīvāku sistēmu: divas dubultstundas, t. i., četras secīgas mācību stundas, tādējādi ātrāk sasniedzot paredzēto 105 stundu apjomu.

Saturā ieteicamie temati	Rekomendējamais laiks (%)	Rekomendējamais laiks (mācību stundu skaits)
Radošās rakstīšanas vingrinājumi		
Jaunrades motivēšana, radošās domāšanas vingrinājumi	~ 20	~ 20
Dažādu vēstījuma stilu un formu (dažādu kultūras laikmetu un literāru virzienu, individuālo stilu u. tml.) stilizācija, interpretācija		
Radošās rakstīšanas darbnīcas		
Literāra teksta mikroelementi: pēc izvēles – apraksts, frāze, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, diālogs (u. c.)	~ 60	~ 65
Literārie žanri un starpžanri: dzejolis vai stāsts, vai literārā pasaka, vai miniatūra, vai novele, vai luga, vai dzejproza (u. c.)		
Dokumentālie žanri un starpžanri: ceļojuma piezīmes, dienasgrāmata vai mākslinieciskā publicistika, vai atmiņas, vai esejas (u. c.)	~ 20	~ 20

Kursa apgūvē ieteicams paredzēt atsevišķas attālinātas mācīšanās formas, skolēniem dodot uzdevumu patstāvīgi plānot un īstenot sava individuālā radošā procesa izvērtēšanu, apkopošanu un prezentēšanu, tādējādi pilnveidojot pašvadītas mācīšanās prasmes.

Iespējama specializētā kursa rezultāts: uzkrāto radošās rakstīšanas darbu kopa (radošais portfolio), piemēram, vairāki uzdevumi (2–3) vai jaunrades tekstu, teksta fragmentu (2–3) piemēri, kas rāda un apliecina radošā potenciāla izaugsmi mācību gaitā, daudzveidīgos eksperimentos (2–3) iegūto pieredzi un pašvērtējuma prasmes pilnveidošanu. Portfolio ietverami gan formatīvi, gan summatīvi vērtēto darbu piemēri. Noslēguma darba prezentēšanā ieteicams izvēlēties formu, kas atbilst skolēnu spējām, sniegtumam un vislabāk demonstrē izaugsmi. Prezentācija iespējama gan mutvārdos, gan rakstiski, gan performatīvi. Svarīgs prezentācijas posms ir arī patstāvīgās pieredzes stāstījums.

Mācību satura apguves norise

Specializētā kursa “Radošā rakstīšana” mācību satura apguves norisē atbilstoši radošās rakstīšanas vingrinājumu un radošās rakstīšanas darbnīcas sistēmai rekomendēta individualizēta pieeja, kas izceļ gan skolotāja prioritātes, gan apzina un respektē skolēnu intereses un dotības. Mācību satura apguves norise iespējama dažādos ceļos. Šeit ietverta temata apguves piemēru un metodisko avotu apkopojuma nolūks ir rosināt izstrādāt konkrētajai skolēnu grupai un skolotāja interesēm atbilstošus uzdevumus un to īstenošanā izmantot atbilstošus izpētes avotus.

Izvēlētajiem piemēriem ir ilustratīvs raksturs, iespējami citi žanru, starpžanru, teksta mikroelementu, autoru, literatūras posmu piemēri.

Saturā ieteicamie temati	Temata apguves piemēru un uzdevumu apraksts	Ieteicamie metodiskie avoti
Radošās rakstīšanas vingrinājumi		
Jaunrades motivēšana, radošās domāšanas vingrinājumi	<p>A variants. Automātiskā rakstīšana</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakstīt, izmantojot sirreālisma tehniku – par visu, kas ienāk prātā, neplānojot, nepārdomājot un neredīgējot. Nākamajā reizē izcelt no uzrakstītā atsevišķus atslēgas vārdus vai motīvus. No izceltajiem vārdiem vai motīviem attīstīt radoša teksta ideju. <p>B variants. Mans manifests</p> <ul style="list-style-type: none"> Iepazīties ar vairākiem modernisma un postmodernisma manifestiem, atrast to manifestu, kas visvairāk atbilst pārliecībai par literatūras mērķiem un uzdevumiem. Uzrakstīt savu rakstniecības manifestu tā idejām atbilstošā stilā. <p>C variants. Radoši uzdevumi</p> <ul style="list-style-type: none"> Atbildēt uz neparastiem jautājumiem. Piemēri. Kādā krāsā izklausās zvaigzne? Kāda ir gaudošanas garša? Kāda ir apļa smarža? Kādā krāsā ir mazuļa kļiedziens? Kā pārvietojas baltais? Kā izskatās čuksts? Kā smaržo nedarbi? Kāda ir tirkīza struktūra? Aprakstīt savu viskvēlāko, visjocīgāko, visneiespējamāko sapni. Piemēri. Uz kuriem tas skrien (dodas, virzās)? Kas izaugs, ja šo sapni iestādīsi (podā, dobē, dzīvē)? Kādā krāsā ir sapņa zābaciņi/kurpes? Kāda melodija ir sapnim? Varbūt tā, kas pielīp, no kā nevar tikt vaļā? Kā Jūs šodien varētu pārsteigt? Kam jānotiek, lai teiktu: “Tiešām negaidīju!!!!” Kas garšo Tavam sapnim? Kādu tēju dzer? Aiz kādām durvīm atrodas? Kāda ir jauna ideja? Pabeigt teikumus. Piemēri. Apaļākā lieta ir ... / Pielipīgākā lieta ir ... / Plakanākā lieta ir ... / Trokšņainākā lieta ir ... / Skumjākā lieta ir ... / Lēnākā lieta ir ... / Laimīgākā lieta ir ... u. c. Atbildēt uz jautājumiem par vārdu. Piemēri. Kāda ir jūsu vārda smarža? Kāds ir jūsu vārda maigums? Kur tu skatītos, ja pazaudētu savu vārdu? Slepeni zinu, ka mani sauc ... Mans vārds dzimis, kad ... Mans vārds ceļo uz ... Starp mana vārda burtiem slēpjas ... Apsveriet iespēju izpētīt vārdā ... Šis ir stāsts par vārdu, kas man dots - - - Mani gandrīz nosauca - - - Mīļvārdiņi, kas man patīk - - - Šodien mans vārds nozīmē pārāk daudz - - - Vakar tas nozīmēja par maz - - - Rīt mans vārds var kļūt par - - - Tā ir vēlme - - - Manā vārdā ir paslēpts - - - Kad mana mamma sauc manu vārdu, es jūtu ... Uzrakstīt akrostihu par savu vārdu. 	<p>Phillips, K. C. <i>Catching ideas: Activity book for Creative writing</i>. Englewood (CO): Teacher Ideas Press (Libraries Unlimited), 1988. (LNB)</p> <p><i>Manifests. No futūrisma līdz mūsdienām</i>. Sast. A. Ostups; zin. red. S. Pelše. Rīga: Neputns, [2021].</p> <p>Benke, K. <i>Rip the Page!: Adventures in Creative Writing</i>. USA, 2010. Бенке, К. <i>Пиши еще! Руководство для начинающего писателя</i>. Москва: Альпина Паблишер, 2018.</p>

Saturā ieteicamie temati	Temata apguves piemēru un uzdevumu apraksts	Ieteicamie metodiskie avoti
<p>Dažādu vēstījuma stīlu un formu (dažādu kultūras laikmetu un literāru virzienu, individuālo stīlu u. tml.) stilizācija, interpretācija</p>	<p>A variants. Literārā virziena/autora stīla stilizācija</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT Pēc izvēles: E. A. Po, F. Kafkas, J. Poruka, Ē. Ādamsona, V. Kaijaka, R. Ezeras u. c. stāsti. Saruna par laikmeta un literāro virzienu izpaušmēm izlasītajos stāstos, par rakstnieka individuālā stīla specifiku. • RAKSTĪT Izvēlēties konkrēta autora darbu un veidot tā stīla imitāciju, uzrakstot īsu, idejiski un tematiski pabeigtu stāstu (līdz 500 vārdiem) autora izteiksmes stīlā, kā pamatu izmantojot kādu stāsta perifēru tēlu, situāciju vai ideju. <p>B variants. Dzejas formu pantmēra apguve</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT Pēc izvēles: dzejoli noteiktā pantmērā, piemēram, sonets. Dantes, Petrarkas, Šekspīra, Alunāna, L. Brieža soneti. Saruna par konkrētā pantmēra veidošanas principiem un to īstenošanu atbilstoši laikmeta estētikai un dzejnieka mākslinieciskajam mērķim. • RAKSTĪT Izvēlēties mūsdienu sonetam atbilstošu tēmu un rakstīt dzejoli soneta formā. <p>C variants. Vēstījuma veida vai skatpunkta veidošanas paņēmieni apguve</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT Pēc izvēles: fragmenti no Č. Dikensa romāna "Olivers Tvists" un Dž. Džoisas romāna "Uliss" (vai citus reālisma un apziņas plūsmas piemērus). Saruna par reālisma un apziņas plūsmas pamatprincipu izpaušmēm konkrētajos fragmentos. • RAKSTĪT Uzrakstīt Dikensa fragmenta saturam atbilstošu vēstījumu apziņas plūsmas stilistikā un Džoisas fragmenta saturam atbilstošu vēstījumu reālisma stilistikā. 	<p>Phillips, K. C. <i>Catching ideas: Activity book for Creative writing</i>. Englewood (CO): Teacher Ideas Press (Libraries Unlimited), 1988. (LNB)</p> <p><i>The creative writing coursebook: forty-four authors share advice and exercises for fiction and poetry</i>. Edited by J. Bell and P. Magrs. London: Macmillan, 2019. (LNB)</p>
Radošās rakstīšanas darbnīcas		
<p>Literāra teksta mikroelementi: pēc izvēles – apraksts, frāze, iespaids, stāsta jautājums (ievadījums), raksturs, dialogs (u. c.)</p>	<p>A variants. Tekstveides darbnīca (iespaids)</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Literāru darbu fragmentu, kuros spilgti aprakstīts kāds iespaids, izvēle un tuvasijums. Ieteicamie avoti: I. Ziedonis "Epifānijas", L. V. Vītiņa "Ūdenstornis", M. Prusts "Zudušo laiku meklējot" u. c. - Saruna par iespaida gūšanu un tā fiksēšanu literāra teksta formā, akcentējot šāda apraksta veida dažādās iespējas. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Veidot sava iespaida aprakstu. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Uzklaut auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. - Ja nepieciešams – korigēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. <p>B variants. Tekstveides darbnīca (stāsta jautājums/ievadījums)</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Literāru darbu pirmo teikumu izvēle. Ieteicamie avoti: Dž. Vebstere "Garkājtētiņš", V. Vulfa "Deloveja kundze", Ē. Vilks "Pusnakts stundā", N. Ikstena "Mātes piens" u. c. - Saruna par ievadteikuma nozīmi un stāsta jautājumu, tā nozīmi kopējā sižeta un idejas veidojumā. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Izstrādāt ievadteikumu variantus, iezīmējot vēstījuma turpmāko virzību. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Iepazīstināt grupas biedrus ar savu ievadteikumu un paredzamā turpinājuma koncepciju. - Uzklaut auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. 	<p>Morrison, M. <i>Key concepts in creative writing</i>. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, 2010.</p> <p>Phillips, K. C. <i>Catching ideas: Activity book for Creative writing</i>. Englewood (CO): Teacher Ideas Press (Libraries Unlimited), 1988. (LNB)</p>

Saturā ieteicamie temati	Temata apguves piemēru un uzdevumu apraksts	Ieteicamie metodiskie avoti
	<p>C variants. Tekstveides darbnīca (dialogs vai cits elements pēc izvēles)</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Dialogu tuvlasījums. Ieteicamie avoti: E. Brontē "Kalnu aukas", E. Hemingvejs "Ardievas ieročiem", R. Blaumanis "Purva bridējs", J. Jaunsudrabiņš "Vēja ziedi", K. Hamsuns "Viktorija" u. c. - Saruna par dialogu veidošanas pamatprincipiem, to nozīmi rakstura, konflikta, kopējā sižeta un idejas veidojumā. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Izstrādāt vienu vai vairākus dialogu variantus, iezīmējot to nozīmi lielāka vēstījuma kontekstā. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Uzklusīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. - Ja nepieciešams – korigēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. 	
<p>Literārie žanri un starpžanri: dzejolis vai stāsts, vai literārā pasaka, vai miniatūra, vai novele, vai luga, vai dzejproza (u. c.)</p>	<p>A variants. Īsprozas darbnīca</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Tuvlasījums. Pēc izvēles: Dž. D. Selindžers "Īstā diena bananānzivīm", H. D. Lorens "Lietas", F. Kafka "Spriedums", Ē. Vilks "Pusnakts stundā", J. Egle "Aiziet jūriņā" u. c. Saruna par 1) darbu pamatideju, tematiku, problemātiku; 2) autoru izvēlētajiem izteiksmes paņēmieniem, valodu; 3) stāstu izraisītajām emocijām un pārdomām. - Balstoties lasītajos stāstos: izpētīt lasītā stāsta laiktelpu, iespējamo vēsturisko kontekstu un uzrakstīt tā aprakstu; atrast lasītajā stāstā perifēru tēlu, izstrādāt tā raksturu, attīstīt sižeta līniju un izveidot mikro-stāstu no viņa skatpunkta; izveidot mikro-stāstu no kādas stāstā esošas nehumānas būtnes vai lietas skatpunkta u. c. - Izdomāt sava stāsta pamatkonceptiju – notikumu, raksturu, problēmu, laiktelpu, formu. Mutiski to prezentēt un uzklusīt citu viedokļus. Pēc prezentācijas koncepciju pārskatīt – vai ideja ir aktuāla, vai sižets ir oriģināls, kāpēc ir svarīgi izstāstīt šo stāstu, kādā formā to darīt. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Veidot pierakstus – sižeta pamatlīnijas un citu līniju uzmetums, varoņa un citu varoņu uzmetumi, problēmas vai konflikta uzmetums. Aprakstīt iespējamo varoņu un laiktelpas paplašinājumu, veidojot detalizētu priekšstatu (zināt par notikumu, varoņiem un laiktelpu vairāk nekā tas tiks atklāts tekstā, paredzēt alternatīvus risinājumus). Veidot dialogu variantus. - Veidot pirmā teikuma variantus (izpētot lasīto u. c. stāstu pirmos teikumus). - Izvēlēties vēstījuma struktūru un veidu (linerārs vai nelineārs notikumu izklāsts, pirmās vai trešās personas, vai jaukts vēstījums). - Uzrakstīt pirmvariantu, pārlasīt. - Turpināt darba izstrādi, labojot un noslīpējot tekstu. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Uzklusīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. - Ja nepieciešams – korigēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. 	<p><i>The creative writing coursebook: forty-four authors share advice and exercises for fiction and poetry.</i> Edited by J. Bell and P. Magrs. London: Macmillan, 2019. (LNB)</p> <p>Bennett, A., Royle, N. <i>Writing Short Fiction.</i> Bennett, A., Royle, N. <i>This thing called literature: reading, thinking, writing.</i> London; New York: Routledge, 2015, pp. 124.-132.</p> <p><i>The handbook of creative writing.</i> Edited by S. Earnshaw. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. (LNB)</p> <p>Morrison, M. <i>Key concepts in creative writing.</i> Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, 2010. (LNB)</p> <p>Kealey, T. <i>The creative writing MFA handbook: a guide for prospective graduate students.</i> New York; London: Continuum, 2005. (LNB)</p> <p><i>Creative Writing Now.</i> Pieejams: https://www.creative-writing-now.com/how-to-write-a-story.html</p>

Saturā ieteicamie temati	Temata apguves piemēru un uzdevumu apraksts	Ieteicamie metodiskie avoti
<p>Literārie žanri un starpžanri: dzejolis vai stāsts, vai literārā pasaka, vai miniatūra, vai novele, vai luga, vai dzejproza (u. c.)</p>	<p>B variants. Dzejas darbnīca</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Tuvlasījums. Pēc izvēles: Š. Bodlēra dzejprozas sacerējums "Svešinieks", M. Zālītes dzejolis no cikla "Kad svešu spārnu sašķelts gaiss", H. E. Zēģnera dzejolis "Es esmu nobijies, atkal tu runā ar mani kā svešinieku" u. tml. Saruna par 1) jēdzienu <i>atsvešinātība, svešais, svešinieks</i> daudznozīmību, par nozīmju maiņām atkarībā no konteksta, par dzejoļu izraisītajām emocijām un pārdomām; 2) dzejoļu saikni ar laikmeta kultūru un autora ieceri; 3) dzejoļu mākslinieciskā veidojuma specifiku un atšķirīgo formu (dzejproza, dzejolis ar atskaņām, episkas ievirzes dzejolis). - Izveidot dzejoļa pirmtēlu, domas uzmetumu, kopējo mērķi, balstoties sev labi zināmās emocijās, vērojumos, pārdomās. - Uzrakstīt dzejoli dažādos veidos – brīvajā pantā, kādā pantmērā, laužot rindas u. c. Salīdzināt versijas, izvēlēties atbilstošāko dzejoļa formu, pamatot savu izvēli. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Izveidot dzejoļa pirmvariantu izvēlētajā formā, cik ātri iespējams. - Pārskatīt, vai izvēlētie vārdi lietoti mērķtiecīgi, vai nav lieku, ārēju detaļu. Attīstīt galveno metaforu vai citu māksliniecisko paņēmieni, kas potenciāli varētu būt dzejoļa galvenā ass. - Pārlasīt pirmvariantu, turpināt dzejoļa izstrādi, ieklausoties katras rindas skanējumā un ritmā, pārskatot domas virzību. - Izveidot dzejoli. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Uzklaušīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. - Ja nepieciešams – korigēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. <p>C variants. Dramaturģijas darbnīca</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Izlasīt (noklausīties vai noskatīties) pēc savas izvēles 3 dažādu paaudžu latviešu dramaturgu (piemēram, Ā. Alunāns, Aspazija, R. Blaumanis, Rainis, E. Vulfs, J. Pētersons, M. Zīverts, P. Pētersons, G. Priede, P. Putniņš, H. Gulbis, M. Zālīte, L. Stumbre, H. Paukšs, J. Jurkāns, A. Birbele, R. Bugavičute-Pēce, J. Balodis, A. Dīcis) lugas. Saruna par lugas galvenā varoņa īpašo statusu (izcelsme, amats vai profesija, intereses, mērķis, lielais sapnis). - Salīdzinājums, kā no darbības vietas un laika (laikmeta) atkarīga galvenā varoņa izpratne. - Modelēt, kas un kāpēc mainītos, ja kāds no zināmiem latviešu dramaturga tēliem nokļūtu cita autora dramaturģiskajā situācijā. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Izmantojot patstāvīgi veidotu vai iepriekš sagatavotu informāciju (sarakstus, apkopojumus), izveidot savas dramaturģiskās epizodes (dialoga) divu galveno varoņu <i>dzīves stāstu</i>: kas zināms par viņu izcelsmi (vecāki, situācija); cik viņiem ir gadu (kas raksturo izvēlēto vecuma posmu); kas ir abu varoņu nodarbošanās (amats vai profesija, statuss, intereses u. tml.); kas ir abu galveno varoņu dzīves mērķis (tālāks, bet iespējams sapnis, kas varētu tapt papildīts noteiktos apstākļos). - Izmantojot patstāvīgi veidotu vai iepriekš sagatavotu informāciju (sarakstus, apkopojumus), izveidot sava dialoga darbības vietas un laika raksturojumu: kurā izšķirīgā posmā epizode risināsies. - Patstāvīgi formulēt dramaturģiskās epizodes (dialoga) katra galvenā varoņa psiholoģisko raksturu, tā saikni ar viņa izcelsmi u. tml. - Modelēt dramaturģiskās epizodes (dialoga) galvenā varoņa valodai, runas manierei raksturīgos, specifiskos izteicienus, leksiku. - Pierakstīt iecerēto dramaturģisko epizodi (dialogu) – vienu ekspresīvu, sasprindzinātu darbības piemēru, kurā satiekas abi iecerētie varoņi. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Pēc nepieciešamības iesaistot kolēģus, organizēt dramaturģisko epizožu lasījumus lomās. - Ar izpratni uzklaušīt klausītāju un lasījuma dalībnieku ieteikumus. - Papildināt, pilnveidot savu dramaturģisko epizodi. 	<p><i>The handbook of creative writing.</i> Edited by S. Earnshaw. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. (LNB)</p> <p>Morrison, M. <i>Key concepts in creative writing.</i> Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, 2010. (LNB)</p> <p>Kealey, T. <i>The creative writing MFA handbook: a guide for prospective graduate students.</i> New York; London: Continuum, 2005. (LNB)</p> <p><i>The creative writing coursebook: forty-four authors share advice and exercises for fiction and poetry.</i> Edited by J. Bell and P. Magrs. London: Macmillan, 2019. (LNB)</p> <p><i>Creative Writing Now.</i> Pieejams: https://www.creative-writing-now.com/how-to-write-a-poem.html</p> <p>Gundars, L. <i>Dramatika jeb Racionālā poētika: dramaturģijas likumsakarības un amata rīki.</i> Rīga: Biedrība Darbnīcas, 2015.</p>

Saturā ieteicamie temati	Temata apguves piemēru un uzdevumu apraksts	Ieteicamie metodiskie avoti
<p>Dokumentālie žanri un starpžanri: ceļojuma piezīmes vai dienasgrāmata, vai mākslinieciskā publicistika, vai atmiņas, vai esejas (u. c.)</p>	<p>A variants. Esejas darbnīca</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT/DOMĀT <ul style="list-style-type: none"> - Pēc izvēles: izlasīt Senekas, Montēna, Z. Mauriņas, G. Repšes ("Skiču burtnīca. Simts") esejas, J. Unduska "Boļševisms un kultūra", P. Džordano "Sērgas laikā" u. c. Saruna par eseju veidiem, tēmām, viedokļu argumentāciju, struktūru u. c. - Izvērst prāta vētru par esejas tematiem. Izvēlēties iespējamus tematus, veikt to izpēti, nonākt pie viena temata. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Formulēt temata pieteikumu – galveno jautājumu. - Izstrādāt esejas plānu. - Uzrakstīt esejas ievada un noslēguma pirmvariantu. - Pa rindkopai sākt rakstīt esejas pamatdaļu, formulējot atbalsta tēzes un argumentāciju, kā arī argumentācijas analīzi, paturot prātā ievadu, nobeigumu un galveno jautājumu. Izmantot citātus un parafrāzes, kā arī veidot loģisku domas sasaisti. - Izstrādāt eseju, vairākkārt pārļausot un labojot pirmvariantu. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Uzklaušīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. - Ja nepieciešams – koriģēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. <p>B variants. Dienasgrāmatas darbnīca</p> <ul style="list-style-type: none"> • LASĪT <ul style="list-style-type: none"> - Pēc izvēles: lasīt fragmentus no rakstnieku dienasgrāmatām (R. Ezera "Nodevība", I. Ābele "Austrumos no saules un ziemējos no zemes", A. Kolbergs "Dienasgrāmata", S. Brice "Baigās piezīmes", J. Streičs "Tas garais cilvēkberna gads", G. Priede "Mans 1984. gads" u. c.), dienasgrāmatas kā laikmeta liecības ("Pandēmijas dienasgrāmatas", "(Divas) puses: Latviešu kara stāsti. Otrais pasaules karš karavīru dienasgrāmatās", "Latviešus Sibīrijā meklējot" u. c.), publiskās dienasgrāmatas (emuāri, ieraksti sociālajās vietnēs: <i>klab.lv</i>, <i>SnapChat</i>, <i>TikTok</i>, <i>Facebook</i>, <i>Twitter</i>, <i>Instagram</i> u. c.), t. s. <i>vadītās</i> (pamudinošās, padomu) dienasgrāmatas (M. Obama "Izaugt" u. c.), t. s. <i>rīta lapas</i> u. c. - Apzināt dažādus dienasgrāmatu veidus un to atšķirīgās funkcijas. Formulēt savas dienasgrāmatas ieceris un ievirzi. • RAKSTĪT <ul style="list-style-type: none"> - Sākt ar datējuma un vietas pierakstīšanu. - Atkarībā no izvēlēta dienasgrāmatas veida, izvēlēties pirmos tematus – tie var būt balstīti pārdzīvojumu, iespaidu, pārdomu, problēmu fiksējumā, citu autoru darbu citātos u. tml., izvēlēties vienu domu virzības veidu (piemēram: Ko es darīju? Kā es jutos? Ko es uzzināju? Ko sagaidu no rītdienas?). - Rakstīt "es" formā, paturot prātā izvēlēto veidu, attīstīt tematus, kas iekļaujas šajā ievirzē. - Izveidot dienasgrāmatas rakstīšanas rutīnu (viens diennakts laiks un laika posms). - Mainīt un dažādot domas virzības veidu (piemēram: Ko es varētu mainīt savā ikdienā? Kurš cilvēks mani īpaši iedvesmo? Kā risināt problēmu, ar kuru saskaros?). - Periodiski atļaut sev rakstīt pilnīgi visu, kas ienāk prātā. • PREZENTĒT <ul style="list-style-type: none"> - Atkarībā no dienasgrāmatas veida prezentēt dienasgrāmatu ierakstus vai prezentēt pašvērtējumu. - A. Ierakstu prezentācija <ul style="list-style-type: none"> Uzklaušīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. Ja nepieciešams – koriģēt, uzlabot uzrakstīto, nonākot līdz gala rezultātam. - B. Pašvērtējuma prezentācija <ul style="list-style-type: none"> Veidot pašrefleksiju: ko dienasgrāmatas rakstīšana mainīja manā ikdienā, motivācijā, valodā un domas izteiksmē. Uzklaušīt auditorijas argumentētu viedokli. Iesaistīties diskusijā. Izvērtēt dzirdēto. 	<p>Bennett, A., Royle, N. Writing an Essay. Bennett, A., Royle, N. <i>This thing called literature: reading, thinking, writing.</i> London; New York: Routledge, 2015, pp. 103.–115.</p> <p><i>Essay Guide.</i> Pieejams: www.rlf.org.uk/fellowshipscheme/writing/essayguide.cfm</p> <p>Garamantas.lv. <i>Pandēmijas dienasgrāmatas 2020–2021.</i> Pieejams: http://garamantas.lv/lv/collection/1415829/Pandemijasdienasgramat-2020-2021</p> <p><i>Journaling Techniques: 12 Tips for Writing Morning Pages:</i> MasterClass, 2020. Pieejams: https://www.masterclass.com/articles/tips-for-writing-morning-journal-pages#quiz-0</p>

PIELIKUMI

1. pielikums. Rekomendētā papildu literatūra

Teorētiskā literatūra

- Bebre, R. *Radošuma pētniecība Latvijā (1922–2018)*. Rīga: Salana Art, [2018].
- Bennett, A., Royle, N. *This thing called literature: reading, thinking, writing*. London; New York: Routledge, 2015.
- *Creative writing studies: practice, research and pedagogy*. Edited by G. Harper and J. Kroll. Clevedon: Multilingual Matters, 2008.
- Dombrova, E. *Kā atmodināt radošumu: Da Vinči gēns*. Rīga: Radošās karjeras attīstības centrs "LATVUDA", 2012.
- Edeirs, D. *Radošas domāšanas māksla: kā radīt jaunas un izcilas idejas*. Tulk. E. Rubene. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2008.
- Freids, Z. *Mākslinieks un fantazēšana*. Sast. I. Šuvajevs. Rīga: Neputns, [2019].
- Gauše, R., Kuduma, A., Laiveniece, D., Lauze, L., Vulāne, A. *Ar mūsdienu acīm uz klasiskām lietām: saturs un metodika: latviešu valodas metodisko rakstu krājums*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2011.
- Gilberta, E. *Lielā burvība: drosme dzīvot radoši*. Tulk. Z. Rozenberga. Rīga: Zvaigzne ABC, [2017].
- Goldberga, N. *Rakstīt par būtisko*. Tulk. S. Volšteine. [Rīga]: Jumava, 2004.
- Gundars, L. *Dramatika jeb Racionālā poētika: dramaturģijas likumsakarības un amata rīki*. Rīga: Biedrība Darbnīcas, 2015.
- Jungs, K. G. *Psiholoģiskā tipoloģija un māksla*. Tulk. I. Šuvajevs. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.
- Kozlovs, V. *Radošuma psiholoģija: dvēseles gaismā, krēslā un tumšā naktī*. Tulk. M. Vāciete. [Rīga]: Biedrība "HROFT", [2011].
- Kraģis, I. *Radošums un kritiskā domāšana*. Rīga: Mansards, [2019].
- *Kreativitātes diagnostika un attīstība: mācību metodiskais līdzeklis*. Sast. M. Vidnere. Rīga: Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, 2011.
- *Kreativitātes psiholoģija*. Sast. R. Bebre. Rīga: Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, 2011.
- *Manifests. No futūrisma līdz mūsdienām*. Sast. A. Ostups; zin. red. S. Pelše. Rīga: Neputns, [2021].
- Millere, I. *Jaunrades iespējas arhetipu apziņas procesā*. Rīga: Studentu literatūra, 2014.
- Penaks, D. *Kā romāns: eseja*. Tulk. K. Lauriņa. Rīga: Omnia mea, [2018].
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 2*. Rīga: RaKa, 2003.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 3*. Rīga: RaKa, 2003.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 4*. Rīga: Kreativitātes centrs, 2006.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 5*. Rīga: Kreativitātes zinātniskais institūts, 2007.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 6*. Rīga: Kreativitātes zinātniskais institūts, 2008.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 7*. Rīga: RPIVA Kreativitātes zinātniskais institūts, 2009.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 8*. Rīga: RPIVA Kreativitātes zinātniskais institūts, 2010.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 9*. Rīga: JUMI, 2011.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 10*. Rīga: JUMI, 2012.
- *Radoša personība: zinātnisko rakstu krājums. Nr. 11*. Rīga: JUMI, 2013.
- *The creative writing coursebook: forty-four authors share advice and exercises for fiction and poetry*. Edited by J. Bell and P. Magrs. London: Macmillan, 2019.

Literatūra par radošās rakstīšanas procesu

- Benke, K. *Rip the Page!: Adventures in Creative Writing*. USA, 2010.
- Bennett, A., Royle, N. *This thing called literature: reading, thinking, writing*. London; New York: Routledge, 2015.
- Bennett, A., Royle, N. *Writing an Essay*. Bennett, A., Royle, N. *This thing called literature: reading, thinking, writing*. London; New York: Routledge, 2015, pp. 103.–115.

- Bennett, A., Royle, N. Writing Short Fiction. Bennett, A., Royle, N. *This thing called literature: reading, thinking, writing*. London; New York: Routledge, 2015, pp. 124.–132.
- Berelis, G. ...rakstīt... [Rīga]: Orbīta, [2022].
- Bono, E. *Kā gūt radošas idejas: 62 vingrinājumi domāšanas attīstīšanai*. Tulk. S. Skujeniece. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.
- *Creative Writing Now*. Pieejams: <https://www.creative-writing-now.com/how-to-write-a-story.html>
- *Creativity is everywhere: exercises for promoting creativity for teachers and parents* = Radošums uz katra soļa: radošumu veicinošu uzdevumu krājums ikdienai skolotājiem un vecākiem. [Authors: I. Briška ... et al.]. Rīga: RaKa, 2014.
- *Essay Guide*. Pieejams: www.rlf.org.uk/fellowshipscheme/writing/essayguide.cfm
- Frejs, Dž. N. *Kā uzrakstīt sasodīti labu romānu: aizraujošs ieskats rakstniecības virtuvē*. Tulk. V. Tomaševiča. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.
- Garamantas.lv. *Pandēmijas dienasgrāmatas 2020–2021*. Pieejams: <http://garamantas.lv/lv/collection/1415829/Pandemijasdienasgramatas-2020-2021>
- Gosa, S. *Radošie uzdevumi literatūras un latviešu valodas stundām un erudīcijas konkursiem*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2016.
- Gundars, L. *Dramatika jeb Racionālā poētika: dramaturģijas likumsakarības un amata rīki*. Rīga: Biedrība Darbnīcas, 2015.
- *Journaling Techniques: 12 Tips for Writing Morning Pages*: MasterClass, 2020. Pieejams: <https://www.masterclass.com/articles/tips-for-writing-morning-journal-pages#quiz-0>
- *Kā rakstīt radoši*. [Red. I. Auziņa; tulk. M. Āboliņa]. Rīga: Zvaigzne ABC, 2017.
- Kealey, T. *The creative writing MFA handbook: a guide for prospective graduate students*. New York; London: Continuum, 2005.
- Morrison, M. *Key concepts in creative writing*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Narkēviča, Ž. *Iztēle un valodas jaunrade: Pola Rikēra metaforas un stāstījuma teorijas hermeneitisks pētījums*. Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2010.
- Ozola, I. *Personības radošā darbnīca*. Rīga: RaKa, 2011.
- Phillips, K. C. *Catching ideas: Activity book for Creative writing*. Englewood (CO): Teacher Ideas Press (Libraries Unlimited), 1988.
- Presfilds, S. *Cīņa par radošumu: kā pārvarēt iekšējās barjeras un atbrīvot radošo potenciālu?* Tulk. M. Garbers. [Jelgava]: Zoldnera izdevniecība, [2012].
- *Radošums mums visapkārt: radošumu veicinošu uzdevumu krājums ikdienai skolotājiem un vecākiem* = Creativity is everywhere: exercises for promoting creativity for teachers and parents. [Autori: I. Briška ... [u. c.]. Rīga: RaKa, [2015].
- Stovels, L. *Uzraksti savu stāstu grāmatu!* Tulk. D. Grūbe. Rīga: Zvaigzne ABC, 2016.
- *The creative writing coursebook: forty-four authors share advice and exercises for fiction and poetry*. Edited by J. Bell and P. Magrs. London: Macmillan, 2019.
- *The handbook of creative writing*. Edited by S. Earnshaw. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007.
- Бенке, К. *Пиши ещё! Руководство для начинающего писателя*. Москва: Альпина Паблицер, 2018.
- Окунев, Ю. *Писать нельзя молчать*. Москва: АСТ, 2021.

2. pielikums. Snieguma līmeņu aprakstu paraugi

Programmai pievienotie snieguma līmeņu aprakstu paraugi mācību procesā ir uzskatāmi un izmantojami par pamatu, tos iespējams precizēt atbilstoši konkrētajam uzdevumam: apjomam (pilns žanra piemērs vai tikai fragments), formai (eksperiments vai patstāvīga rakstīšana), nolūkam (radoši trenēšanās eksperimenti vai savas patstāvīgās idejas realizācija).

Snieguma līmeņa apraksts. Jaunrades darbs

Kritērijs	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apguvis	Apguvis padziļināti
Ideja un saturs	Ideja (doma) ir neskaidra, tikai daļēji atbilst uzdevumam. Ir tēls, bet tas nav izvērts. Darbā nav vērojamas žanram/uzdevumam raksturīgās saturiskās iezīmes.	Ideja (doma) pausta atbilstoši uzdevumam, bet neskaidri. Ir tēls, bet tas ir nepārliecinošs/nav viengabalains*. Darbā daļēji paustas tēla īpatnības. Darbs daļēji pauž žanram/uzdevumam raksturīgās saturiskās iezīmes. <i>* viengabalains – vienots, bez pretrunām</i>	Darbā ir nolasāma galvenā ideja (doma), tā pausta atbilstoši uzdevumam. Tēls ir saturiski izstrādāts, viengabalains un pārliecinošs. Darbs pauž personisku, atšķirīgu skatījumu tēmas, tēla risinājumā. Darbs pauž žanram/uzdevumam raksturīgākās saturiskās iezīmes.	Darbā ir nolasāma galvenā ideja (doma), tā pausta atbilstoši uzdevumam. Tēls ir saturiski izstrādāts, viengabalains* un pārliecinošs. Darbā ir apvienotas savstarpēji atšķirīgas idejas (domas), kas veido ko jaunu, darbs pauž unikālu* skatījumu tēmas, tēla risinājumā. Darbā pārliecinoši parādās visas žanram/uzdevumam raksturīgās saturiskās iezīmes. <i>* unikāls – darbs saturiski atšķiras no citu vienaudžu un citiem iepazītajiem darbiem, kas risinājuši līdzīgu problēmu/tēmu</i>
Mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi	Darbā izmantotie izteiksmes līdzekļi nav atbilstoši darba galvenajai idejai (domai) un dotajam uzdevumam. Tehnika, stratēģijas lietotas pavirši (nekārtīgi, nepārdomāti).	Darbā izmantotie izteiksmes līdzekļi ir atbilstoši darba galvenajai idejai (domai) un dotajam uzdevumam. Tehnika, stratēģijas lietotas pārdomāti, bet neprecīzi.	Darbā izmantotie izteiksmes līdzekļi ir daudzveidīgi* un atbilstoši darba galvenajai idejai (domai) un dotajam uzdevumam. Tehnika, stratēģijas lietotas pārdomāti, rūpīgi, prasmīgi. <i>* daudzveidīgi – katrā priekšmetā atbilstoši tēmai, specifiski un saglabājot samērīgumu</i>	Darbā izmantotie izteiksmes līdzekļi ir daudzveidīgi*, neierasti savienoti un atbilstoši darba galvenajai idejai (domai) un dotajam uzdevumam. Tehnika, stratēģijas ir atjautīgi* un neparasti pielāgotas/apvienotas. Kombinējot dažādus izteiksmes līdzekļus, ir panākts kopveselums. <i>* atjautīgi – ar mērķtiecīgu izdomu</i>
Kompozīcija/ uzbūve	Darbs ir sadrumstalots, darba daļas nav savstarpēji saistītas.	Darbam ir struktūra, tā atsevišķas daļas vēl nav savstarpēji saistītas, doto uzdevumu īsteno daļēji.	Darbam ir struktūra, tā atsevišķas daļas, elementu izkārtojums veido kopveselumu, sasniedz uzdevuma mērķi.	Darbam ir struktūra, tā atsevišķas daļas, elementu izkārtojums ir savstarpēji saistīts un papildinošs; veido kopveselumu. <i>* Ja atkāpjas no uzdevumā paredzētās darba uzbūves, rezultāts darbam sniedz papildus pievienoto vērtību.</i>

Snieguma līmeņa apraksts. Jaunrades darbs (turpinājums)

Kritērijs	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apguvis	Apguvis padziļināti
Pašvadīta mācīšanās	<p>Ar skolotāja atbalstu izvirza uzdevuma izpildīšanas mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi.</p> <p>Uzdevuma izpildes gaitā spēj vadīt emocijas, ņemot vērā savas stiprās un vājās puses.</p> <p>Ar skolotāja atbalstu izvēlas un pielāgo domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p>	<p>Atbilstoši uzdevuma izpildīšanas vajadzībām izvirza mērķus un plāno īstenošanas gaitu, formulē atsevišķus kritērijus, lai izvērtētu mērķu sasniegšanu.</p> <p>Vada savas emocijas, orientējoties uz iespējām, ieguvumiem un pozitīviem risinājumiem.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas un pielāgo domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p>	<p>Atbilstoši uzdevuma vajadzībām izvirza mērķus un plāno īstenošanas gaitu, formulē atbilstošus kritērijus, pēc kuriem izvērtēt mērķu sasniegšanu.</p> <p>Vada savas emocijas, orientējoties uz iespējām, ieguvumiem un pozitīviem risinājumiem, uzņemoties atbildību par mērķu īstenošanu.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas, pielāgo un rada savas domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p>	<p>Izvirza mērķi un spēj plānot uzdevuma pildīšanas gaitu atbilstoši izvēlētajām stratēģijām, izvērtējot to piemērotību izvirzītajam mērķim.</p> <p>Patstāvīgi un regulāri reflektē par gūto pieredzi, patstāvīgi pielāgo un rada emociju un uzvedības vadīšanas stratēģijas.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas, pielāgo un rada savas domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās, reflektējot un kritiski izvērtējot gūto pieredzi.</p>
Prezentācija par jaunrades darba tapšanas procesu un tā rezultātu	<p>Prezentācija ir sadrumstalota.</p> <p>Spēj reflektēt par sava darba tapšanas procesu un ar auditorijas palīdzību novērtēt sava darba stiprās un vājās puses, atbildot uz papildu jautājumiem.</p> <p>Ar grūtībām pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu auditorijai.</p>	<p>Prezentācijas atsevišķas daļas ir labi organizētas.</p> <p>Spēj reflektēt par sava darba tapšanas procesa atsevišķiem aspektiem un ir spējīgs identificēt atsevišķas sava darba stiprās un vājās puses.</p> <p>Pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu auditorijai.</p>	<p>Prezentācija ir labi organizēta.</p> <p>Reflektē par sava darba tapšanas procesu un skaidri formulē sava darba stiprās un vājās puses.</p> <p>Efektīvi pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu auditorijai.</p>	<p>Prezentācijai ir skaidra un saprotama struktūra.</p> <p>Reflektē par sava darba tapšanas procesu, paužot personisku ieskatu par gūto pieredzi un novērtējot personisko attīstību.</p> <p>Skaidri pauž viedokli, pielāgo uzvedību un komunikācijas veidu auditorijai, izzina, vai un kā ir saprasts.</p>

Snieguma līmeņa apraksts. Recenzija

Kritērijs	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apgūvis	Apgūvis padziļināti
Mākslas veidu valoda	Atpazīst un nosauc mākslas darbā (kultūras notikumā) izvēlētos izteiksmes līdzekļus, stilistiskās iezīmes un tā uzbūvi, izmantotos materiālus un tehnikas. Nosauc atsevišķus terminus, kuri ir attiecināmi uz izteiksmes līdzekļiem.	Identificē un apraksta mākslas darbā (kultūras notikumā) izvēlētos izteiksmes līdzekļus, stilistiskās iezīmes un tā uzbūvi, izmantotos materiālus un tehnikas. Lieto atsevišķus terminus, lai aprakstītu izteiksmes līdzekļus.	Raksturo mākslas darbā (kultūras notikumā) izvēlētos izteiksmes līdzekļus, stilistiskās iezīmes un tā uzbūvi, izmantotos materiālus un tehnikas. Lieto atbilstošu terminoloģiju, lai raksturotu mākslas darba iezīmes.	Demonstrē vērtīgu attieksmi, interpretē un veido spriedumus par mākslas darbā (kultūras notikumā) izvēlētajiem izteiksmes līdzekļiem, stilistiskajām iezīmēm un tā uzbūvi, izmantotajiem materiāliem un tehnikām. Konsekventi lieto atbilstošu terminoloģiju, interpretējot mākslas darbu.
Nozīme un mērķis	Piedāvā subjektīvu redzējumu (pirmo iespaidu par iemesliem), kāpēc mākslas darbs ir radīts. Burtiski apraksta mākslas darbā pausto ideju. Pauž emocionālu reakciju uz mākslas darbu (kultūras notikumu).	Izsaka pieņēmumu par iemesliem, kāpēc mākslas darbs ir radīts, atsaucoties uz savu pieredzi. Interpretē mākslas darbā pausto ideju, atsaucoties uz atsevišķiem darba formas un satura elementiem. Pauž emocionālajā reakcijā balstītu personisko viedokli par mākslas darbu (kultūras notikumu).	Piedāvā iemeslus, kāpēc mākslas darbs ir radīts, atsaucoties uz kultūras faktiem. Interpretē mākslas darbā pausto ideju, veidojot sakarības starp darba formu, saturu un mērķi. Apspriež alternatīvas mākslas darba interpretācijas. Pauž izsvērtu personisku viedokli par mākslas darbu (kultūras notikumu).	Piedāvā iemeslus, kāpēc mākslas darbs ir radīts, atsaucoties uz kultūras faktiem, pastāvošo diskusiju (kritiķu, profesionāļu redzējumu). Interpretē mākslas darbā pausto ideju, formulējot darba autora nolūku, attieksmi un ņemot vērā saikni ar kultūras kontekstu. Savu viedokli pamato, veidojot sakarības starp personisko viedokli un mākslas darbā (kultūras notikumā) pausto vēstījumu.
Sociālais, kultūras un vēsturiskais konteksts	Nosauc mākslinieka darbības kontekstu raksturojošās iezīmes. Nosauc sociālo, kultūras un vēsturisko faktoru mijiedarbību ar mākslinieka jaunradi. Salīdzina savus iespaidus ar profesionālu kultūras un mākslas kritiķu vērtējumiem.	Apraksta mākslinieka darbības kontekstu. Apraksta sociālo, kultūras un vēsturisko faktoru mijiedarbību ar mākslinieka jaunradi. Salīdzina un izklāsta savu viedokli, kas sakrīt ar kultūras un mākslas kritiķu vērtējumiem.	Raksturo mākslinieka darbības kontekstu un min piemērus no mākslinieka darbiem. Raksturo sociālo, kultūras un vēsturisko faktoru mijiedarbību ar mākslinieka jaunradi. Salīdzina un argumentēti izklāsta savas atziņas, kas sakrīt un kas atšķiras no kultūras un mākslas kritiķu vērtējumiem.	Analizē mākslinieka darbības kontekstu un viedokli pamato ar piemēriem no mākslinieka darbiem. Piedāvā savu interpretāciju par sociālo, kultūras un vēsturisko faktoru mijiedarbību ar mākslinieka jaunradi. Argumentēti izklāsta savus spriedumus, ņemot vērā dažādu laikmetu kritiķu vērtējumus, saglabājot savu skatījumu.

Snieguma līmeņa apraksts. Recenzija (turpinājums)

Kritērijs	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apgūvis	Apgūvis padziļināti
Recenzijas organizācija (kompozīcija un domas attīstība) un recenzijas valoda	<p>Recenzijas struktūra un domas attīstība ir organizēta vāji. Uzsvars likts pārsvarā tikai uz vienu elementu. Recenzijas struktūra ir nepilnīga, nav līdzsvara starp teksta daļām. Nav izprotams autora viedoklis.</p> <p>Valoda retos gadījumos ir skaidra, tēmai un jomai atbilstošie vārdi un termini tiek lietoti nekoncektīvi, ir daudz kļūdu vārdu un teikumu lietojumā un pareizrakstībā; ir nepietiekama valodas stila izjūta, veidojot savu tekstu.</p>	<p>Recenzijas struktūra un domas attīstība ir organizēta nepilnīgi. Tekstā nav līdzsvara starp daļām, izvērstā vai sašaurināta kāda daļa. Autora viedoklis ir formulēts, tomēr tas ir neskaidrs, balstīts trafaretos, vispārīgās atziņās, vietumis pret-runīgs.</p> <p>Valoda ne vienmēr ir skaidra, izvēloties atsevišķus tēmai un jomai atbilstošus vārdus un terminus, izvēlētie vārdi un teikuma konstrukcijas lietoti, lielākoties ievērojot pareizrakstību, tomēr ir saskatāmas kļūdas un nekoncekvences.</p> <p>Atsevišķiem specifiskajiem faktiem vai idejām ir norādīti precīzi informācijas avoti.</p>	<p>Recenzijas struktūra un domas attīstība ir labi organizēta, ir ievēroti uzbūves nosacījumi. Ievērots līdzsvars starp teksta daļām, tās ir loģiski sasaistītas, ar pakāpenisku domas izvērsumu. Recenzijā labi atklāta autora attieksme, ir piedāvātas oriģinālas domas un atziņas.</p> <p>Valoda ir skaidra, izvēloties tēmai un jomai atbilstošus vārdus un terminus, teikuma konstrukcijas un ievērojot pareizrakstību.</p> <p>Pārsvarā specifiskajiem faktiem vai idejām ir norādīti precīzi informācijas avoti.</p>	<p>Recenzijas struktūra un domas attīstība ir teicami organizēta, ir ievēroti teksta uzbūves nosacījumi, kā arī rūpīgi izstrādātas detaļas. Teksta daļas ir līdzsvarotas, loģiski sasaistītas, ar pakāpenisku domas izvērsumu. Analīzē pārliecinoši atklāta autora attieksme, ir piedāvātas oriģinālas domas un atziņas.</p> <p>Valoda ir meistarīga, iedarbīga, izvēloties precīzus tēmai un jomai atbilstošus vārdus un terminus, teikuma konstrukcijas un ievērojot pareizrakstību, kā arī lietojot iederīgus stilistiskos izteiksmes līdzekļus.</p> <p>Visiem specifiskajiem faktiem vai idejām ir norādīti precīzi informācijas avoti.</p>
Pašvadīta mācīšanās	<p>Ar skolotāja atbalstu izvirza uzdevuma izpildīšanas mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi.</p> <p>Uzdevuma izpildes gaitā spēj vadīt emocijas, ņemot vērā savas stiprās un vājās puses.</p> <p>Ar skolotāja atbalstu izvēlas un pielāgo domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p> <p>Ar skolotāja atbalstu apzina pētnieciskā darba stratēģijas un izstrādā kritērijus, kas palīdz uzraudzīt un virzīt savu pētniecisko procesu.</p>	<p>Atbilstoši uzdevuma izpildīšanas vajadzībām izvirza mērķus un plāno īstenošanas gaitu, formulē atsevišķus kritērijus, lai izvērtētu mērķu sasniegšanu.</p> <p>Vada savas emocijas, orientējoties uz iespējām, ieguvumiem un pozitīviem risinājumiem.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas un pielāgo domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p> <p>Apzinot pētnieciskā darba stratēģijas, patstāvīgi izstrādā kritērijus, kas palīdz īstenot sava pētnieciskā procesa uzraudzīšanu un pilnveidošanu, izvērtē gūto pieredzi.</p>	<p>Atbilstoši uzdevuma vajadzībām izvirza mērķus un plāno īstenošanas gaitu, formulē atbilstošus kritērijus, pēc kuriem izvērtēt mērķu sasniegšanu.</p> <p>Vada savas emocijas, orientējoties uz iespējām, ieguvumiem un pozitīviem risinājumiem, uzņemoties atbildību par mērķu īstenošanu.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas, pielāgo un rada savas domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās.</p> <p>Patstāvīgi izmanto kritērijus, kas palīdz īstenot pētnieciskā procesa uzraudzīšanu un pilnveidošanu, izvērtē gūto pieredzi.</p>	<p>Izvirza mērķi un spēj plānot uzdevuma pildīšanas gaitu atbilstoši izvēlētajām stratēģijām, izvērtējot to piemērotību izvirzītajam mērķim.</p> <p>Patstāvīgi un regulāri reflektē par gūto pieredzi, patstāvīgi pielāgo un rada emociju un uzvedības vadīšanas stratēģijas.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas, pielāgo un rada savas domāšanas stratēģijas kompleksās situācijās, reflektējot un kritiski izvērtējot gūto pieredzi.</p> <p>Ievēro patstāvīgi izstrādātos kritērijus, kas palīdz īstenot pētnieciskā procesa uzraudzīšanu un pilnveidošanu, izvērtē, apkopo un turpmākā darba procesā mērķtiecīgi izmanto gūto pieredzi.</p>

**DOMĀT.
DARĪT.
ZINĀT.**

Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, lai skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ